

Evangelie
van
Johannes

Pesach: Jezus als de Nieuwe Tempel (2:12-4:54)

Gods aanwezigheid onder zijn volk

- **Structuur**

A. Reis naar Jeruzalem: 'Daarna...'

- 1) Pesach en het tempelincident (2:13-25)
  - Jezus als de nieuwe tempel
  - Tekenen en reddende kennis
- 2) Jezus en Nicodemus: geloven en weten (3:1-21)
  - Moet opnieuw geboren worden – een nieuwe schepping

B. In Judea: 'Daarna...'

- 1) Jezus en Johannes de Doper: rituele reinigingen (3:22-36)
  - Jezus' waarheid als de weg naar eeuwig leven

C. Naar Galilea door Samaria

- 1) Jezus en de Samaritaanse vrouw (4:1-42)
  - Geen religieuze kwestie: het gaat om Jezus zelf
- 2) De zoon van de hoveling (4:43-54)
  - Jezus is het eeuwige leven (het gaat om woorden, niet om tekenen)

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

23 En toen Hij in Jeruzalem was op het Pesach, op het feest, geloofden velen in zijn naam, toen zij de tekenen zagen die Hij deed.
24 Maar Jezus Zelf vertrouwde Zich aan hen niet toe, omdat Hij allen kende, **25** en omdat Hij niet nodig had dat iemand van de mens getuigde, *want Hij wist Zelf wat in de mens was.*

1 Nu was er een mens uit de farizeeën, zijn naam was Nicodemus, een overste van de Joden; **2** deze kwam 's nachts bij Hem en zei tot Hem: Rabbi, wij weten dat U van God bent gekomen als leraar; want niemand kan deze tekenen doen die U doet, tenzij God met hem is. **3** Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. **4** Nicodemus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij soms voor de tweede keer in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden? **5** Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. **6** Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest. **7** Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden. **8** De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is. **9** Nicodemus antwoordde en zei tot Hem: Hoe kunnen deze dingen gebeuren? **10** Jezus antwoordde en zei tot hem: Bent u de leraar van Israël en weet u deze dingen niet? **11** Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wij spreken wat Wij weten en Wij getuigen wat Wij hebben gezien; en u neemt ons getuigenis niet aan. **12** Als Ik u de aardse dingen heb gezegd en u niet gelooft, hoe zult u geloven als Ik u de hemelse zeg? **13** En niemand is opgevaren in de hemel dan Hij die uit de hemel is neergedaald, de Mensenzoon <die in de hemel is.>

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

14 En zoals Mozes de slang in de woestijn heeft verhoogd, zo moet de Mensenzoon verhoogd worden,

15 opdat ieder die in Hem gelooft, <niet verloren gaat maar> eeuwig leven heeft.

16 *Op deze wijze heeft God de wereld zo lief gehad*, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft.

17 Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld zou oordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden. **18** Wie in Hem gelooft wordt niet geoordeeld; <maar> wie niet gelooft is al geoordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God.

19 En dit is het oordeel, dat het licht in de wereld is gekomen, en de mensen hebben de duisternis meer liefgehad dan het licht, want hun werken waren boos. **20** Want ieder die kwade dingen bedrijft, haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet bestraft worden. **21** Maar wie de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden dat zij in God zijn gewerkt.

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

1 Nu was er een mens uit de farizeeën, zijn naam was Nicodemus, een overste van de Joden; 2 deze kwam 's nachts bij Hem en zei tot Hem: Rabbi, wij weten dat U van God bent gekomen als leraar; want niemand kan deze tekenen doen die U doet, tenzij God met hem is. 3 Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. 4 Nicodemus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij soms voor de tweede keer in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden? 5 Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. 6 Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest. 7 Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden. 8 De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is.

- ❖ **We zijn nog steeds op het Pesachfeest...** → hoofdthema: **Gods aanwezigheid** → Jezus is 'de ware' **tempel van God**
- ❖ Gezien de "**Tekenen**" → Nicodemus "**weet**" → belangrijk in Johannes; altijd 'werkwoord' **nooit** 'zelfst. naamwoord'! (gnosis)
- ❖ Nicodemus komt tot Jezus gedurende '**de nacht**' → geen "historisch detail", voor Johannes is Nicodemus in '**duisternis**'
- ❖ Hij erkent respectvol dat Jezus een 'gezonden' leraar is → God bevestigt door '**tekenen**' de leer van Jezus' boodschap!
- ❖ Nicodemus '**verkiest**' het licht boven **de duisternis van de nacht** en **komt nu tot Jezus...** (Jh.3:19!)

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

1 Nu was er een mens uit de farizeeën, zijn naam was Nicodemus, een overste van de Joden; **2** deze kwam 's nachts bij Hem en zei tot Hem: Rabbi, wij weten dat U van God bent gekomen als leraar; want niemand kan deze tekenen doen die U doet, tenzij God met hem is. **3** Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. **4** Nicodemus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij soms voor de tweede keer in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden? **5** Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. **6** Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest. **7** Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden. **8** De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is.

- ❖ Nicodemus komt tot Jezus omdat hij de 'tekenen' heeft gezien → wat hem het nodige bewijs levert, dat God met Jezus is
- ❖ Jezus neemt op magistrale wijze 'Nicodemus' taalgebruik over en draait het om:
  - Nicodemus zegt: 'niemand kan (dunamai) doen wat U doet ... *tenzij* God (= Jahweh!!) met hem is.
  - Jezus antwoord: 'niemand kan (dunamai) het Koninkrijk van God binnengaan ... *tenzij* hij opnieuw geboren is
- ❖ Men moet weten wat de tekenen betekenen → *dezelfde Jahweh die Israël verlostte uit Egypte is nu onder hen ... met Jezus*

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

1 Nu was er een mens uit de farizeeën, zijn naam was Nicodemus, een overste van de Joden; **2** deze kwam 's nachts bij Hem en zei tot Hem: Rabbi, wij weten dat U van God bent gekomen als leraar; want niemand kan deze tekenen doen die U doet, tenzij God met hem is. **3** Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. **4** Nicodemus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij soms voor de tweede keer in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden? **5** Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. **6** Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest. **7** Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden. **8** De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is.

- ❖ Het Koninkrijk van God niet zien → **Zien betekent daadwerkelijk binnengaan, het is ervaren, er deel van uit te maken**
'...hun die in zijn naam geloven; die niet uit bloed, niet uit [de] wil van [het] vlees, niet uit [de] wil van een man, maar uit God geboren zijn.'
(Jh.1:12b,13)
- ❖ **'Opnieuw'** of van **'bovenaf'** geboren worden (another) → beide zijn hier mogelijk en 'tegelijk' van kracht (woordspeling)
- ❖ En opnieuw volgt een prachtig staaltje van het **'misverstandene motief'** doorheen Johannes' verhaal...

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

1 Nu was er een mens uit de farizeeën, zijn naam was Nicodemus, een overste van de Joden; **2** deze kwam 's nachts bij Hem en zei tot Hem: Rabbi, wij weten dat U van God bent gekomen als leraar; want niemand kan deze tekenen doen die U doet, tenzij God met hem is. **3** Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. **4** Nicodemus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij soms voor de tweede keer in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden? **5** Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. **6** Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest. **7** Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden. **8** De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is.

❖ **Geboren worden uit water en Geest** → (hendiadys) water is synoniem voor **de Geest** (Jh.7:39)

'Ik zal rein water over u sprenkelen en u zult rein zijn; Ik zal u reinigen van al uw onreinheden en van al uw afgoden. En Ik zal mijn Geest in jullie leggen en jullie bewegen om mijn verordeningen na te leven en mijn wetten te onderhouden.'
(Ezech.36:25-27)

'Toen zei Hij tegen mij: "Mensenkind, deze beenderen zijn het hele huis van Israël. Kijk hoe zij zeggen: 'Onze beenderen zijn verdroogd en onze hoop is vervlogen; wij zijn afgesneden.' 12 Profeteer daarom en zeg tot hen: Dit zegt Jahweh God: Ik ga jullie graven openen en jullie daaruit opwekken, ... Ik zal Mijn Geest in jullie leggen, ...' (Ezech.37:11-14 selectie)

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

1 Nu was er een mens uit de farizeeën, zijn naam was Nicodemus, een overste van de Joden; **2** deze kwam 's nachts bij Hem en zei tot Hem: Rabbi, wij weten dat U van God bent gekomen als leraar; want niemand kan deze tekenen doen die U doet, tenzij God met hem is. **3** Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. **4** Nicodemus zei tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Kan hij soms voor de tweede keer in de schoot van zijn moeder ingaan en geboren worden? **5** Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. **6** Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest. **7** Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden. **8** De wind waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is.

- ❖ **De wind waait waarheen hij wil** → Geest blaast zoals Hij wil - de **IK BEN** die **IK BEN**: Jezus doet enkel wat Hij de Vader ziet doen
- ❖ **OMO** → Het is de geest v/d god die 't beeld levend maakt en ervoor zorgt dat het de aanwezigheid van de god op aarde is

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

9 Nicodemus antwoordde en zei tot Hem: Hoe kunnen deze dingen gebeuren? 10 Jezus antwoordde en zei tot hem: Bent u de leraar van Israël en weet u deze dingen niet? 11 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wij spreken wat Wij weten en Wij getuigen wat Wij hebben gezien; en u neemt ons getuigenis niet aan. 12 Als Ik u de aardse dingen heb gezegd en u niet gelooft, hoe zult u geloven als Ik u de hemelse zeg? 13 En niemand is opgevaren in de hemel dan Hij die uit de hemel is neergedaald, de Mensenzoon <die in de hemel is.> 14 En zoals Mozes de slang in de woestijn heeft verhoogd, zo moet de Mensenzoon verhoogd worden, 15 opdat ieder die in Hem gelooft, <niet verloren gaat maar> eeuwig leven heeft.

Nicodemus: 'Hoe *kunnen* al deze dingen gebeuren?!'

De Heer Jezus: 'u bent een leraar van Israël en u *begrijpt* deze dingen niet?!'

- ❖ Het punt is dat de hoogopgeleide Nicodemus vast moet stellen, dat hij niet zoveel 'weet' als hij denkt al te weten...
'De hand van de Heer was op mij, en hij bracht me naar buiten door zijn Geest en zette me neer in het midden van het dal; het was vol beenderen. ...Er lagen er heel veel aan de oppervlakte van het dal, en ze waren erg droog. Toen zei Hij tegen mij: 'Mensenkind, kunnen deze beenderen leven?' "Ik antwoordde: "Jahweh God, dat weet U alleen." (Ezech.37:1-3)
- ❖ **Alles begint bij geloof in Jezus, zonder dewelke men nooit tot enige kennis of begrip kan komen!**

Nicodemus: niet wat we weten, maar of we bereid zijn te veranderen (3:1-21)

9 Nicodemus antwoordde en zei tot Hem: Hoe kunnen deze dingen gebeuren? **10** Jezus antwoordde en zei tot hem: Bent u de leraar van Israël en weet u deze dingen niet? **11** Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wij spreken wat Wij weten en Wij getuigen wat Wij hebben gezien; en u neemt ons getuigenis niet aan. **12** Als Ik u de aardse dingen heb gezegd en u niet gelooft, hoe zult u geloven als Ik u de hemelse zeg? **13** En niemand is opgevaren in de hemel dan Hij die uit de hemel is neergedaald, de Mensenzoon <die in de hemel is.> **14** En zoals Mozes de slang in de woestijn heeft verhoogd, zo moet de Mensenzoon verhoogd worden, **15** opdat ieder die in Hem gelooft, <niet verloren gaat maar> eeuwig leven heeft.

- ❖ Shift van vers 11-13 → **Het 'Griekse achtergrondkoor' komt in actie...** (van enkelvoud naar meervoud en terug naar enkelvoud)
- ❖ Op dit punt heeft kerkvader Augustinus gelijk → **'Ik geloof om te weten'** "de prioriteit van geloof in elk weten"
- ❖ De 'aardse' dingen en de 'hemelse' dingen?

Evangelie
van
Johannes